

Reportaj indiscret cu...

Trei aspiranți, din Isarlîk, la gloria rampei și-a ecranului românesc: Robu Gheorghe, dl. Lungu & Ion D. Sîrbu

“Pentru câțiva scriitori justificați de un talent, de o dibăcie sau pornire, zac sute pe caldarâmul artei, întinși ca niște câini ce-și caută-n blană purecii la soare. Literatura, stagnantă, e ca o gară de marfă în care vagoanele s-au oprit,

Câteva chestiuni preliminare

În data de 3 martie 1968, Inspectoratul Județean de Securitate Dolj se hotărăște “să rupă pisica” în Cazul Sîrbu. Un șef de secție, maiorul Florea Nicolae, și un ofițer II, Atanasiu Gabriel, propun, printr-un referat înaintat conducerii Inspectoratului, transformarea dosarului de verificare nr. 3863, deschis împotriva numitului Sîrbu Dezideriu, într-un dosar de acțiune informativă individuală. Locțiitorul șefului de serviciu (care semnează indescifrabil) este de acord. Motivele sunt expuse, detaliat, în textul pe care-l reproducem mai jos:

“La data de 11 02 1967, s-a deschis dosar de verificare împotriva numitului SÎRBU DEZIDERIU, născut la 28 iunie 1919, în Petrila, fiul lui Ion și Ecaterina, secretar literar la Teatrul Național Craiova, neîncadrat politic, fost condamnat pentru uneltire, domiciliat în Craiova, str. Romul, nr.1, sc. E, ap. 95. La baza deschiderii dosarului de verificare au stat informațiile furnizate de informatorul „Mihai Dugan” al Direcției I București, din care rezultă că cel în cauză comentează nefavorabil unele măsuri luate de partid și guvern, apreciază necorespunzător arta și literatura din țara noastră iar în prezența unor cetățeni străini face propagandă dușmănoasă la adresa statului nostru. În timpul urmăririi informative, materialele furnizate de informatorul sus-menționat au fost confirmate și de alți informatori din Craiova care au fost dirijați pe lângă cel în cauză, stabilindu-se că și în prezent cel urmărit comentează de pe poziții dușmănoase diferite evenimente politice din țara noastră. Având în vedere cele de mai sus, propunem a se aproba urmărirea în continuare a numitului SÎRBU DEZIDERIU prin dosar de acțiune informativă individuală”.

Odată îndeplinită această formalitate birocratică, lui Sîrbu i se ascultă telefonul, este înregistrat “ambiental”, i se citește și i se cenzurează corespondența. Acum, pentru Securitatea doljeană, Sîrbu Dezideriu devine Obiectivul “Șerbănescu”. Am studiat, pe îndelete, Dosarele Sîrbu aflate la Consiliul Național de Studiere a Arhivelor Securității, și am aflat o seamă de lucruri extrem de interesante despre acea epocă și despre oamenii aceluia timp. Am aflat, printre altele, cum ai fi putut ajunge, în anii ‘70 ai secolului trecut, la Gloria literară prin intermediul unor piese de teatru încercând să te folosești de mijloace balcanice. Pentru a ilustra aceste modalități neortodoxe pe care, din perspectiva timpului, le-am putea socoti oarecum perene, vom exemplifica prin trei scurte studii de caz.

I. Domnul Robu spune că a făcut și el o piesă. Dar nu știe nimeni de ea (și după ce o termină o va aduce domnului „Șerbănescu” s-o citească și să-și dea părerea dar fără să mai spună la cineva)

Suntem în ziua de 5 februarie 1969. Securitatea înregistrează meticolos, prin microfoane ascunse “în mediul ambiental”, tot ceea ce se petrece în apartamentul soților Sîrbu. “De dimineață se aude o persoană producând zgomote prin cameră”. Este, oare, Doamna “Șerbănescu” care se pregătește să meargă la serviciu? Sau, poate, e chiar d. “Șerbănescu” care vrea să meargă la teatru. Prima variantă e mult mai plauzibilă. Oricum, Securitatea nu a identificat cine e autorul zgomotelor matinale din camera împărțită, conjugal, de soții “Șerbănescu”. După masă, la ora 16:50, acasă e doar d-na “Șerbănescu” care “fiind singură în cameră, este chemată la telefon de procurorul Robu Gh. care-i spune doamnei să stea acasă că-i aduce o piesă”. Nu trece mult și, la ora 17:15, vine în vizită domnul Robu. Acesta se face comod și servește o cafea. (Pentru vizita unui procuror se găsea, întotdeauna, o cafea...) Apoi, “domnul Robu formează nr. 11406 și vorbește cu Nicu de la Procuratură spunându-i să stea numai lângă telefon și dacă se ivește ceva aparte să-l anunțe la telefonul lui Șerbănescu”. În continuare, doamna „Șerbănescu” și domnul Robu discută despre domnul “Șerbănescu”, amândoi “apreciindu-i pregătirea și talentul pe care-l are”. Ei, dar nu acesta e motivul real al vizitei domnului procuror. Acest mister se devoalează lent, ca un fluviu american, și după mai multe ocolșuri protocolare. “Printre alte discuții, destul de apropiate, cu doamna Șerbănescu, domnul Robu spune că a făcut și el o piesă dar nu știe nimeni de ea și după ce o termină o aduce domnului Șerbănescu s-o citească și să-și dea părerea dar fără să mai spună la cineva întrucât vrea să-și verifice capacitatea de care dispune”. E vorba, desigur, de capacitatea literară a d-lui procuror... Despre celelalte calități profesionale nu ne îndoim că ele erau folosite, la superlativ, în slujba Justiției celei oarbe. La plecare, domnul Robu dă, din nou, un telefon la Procuratură și spune: „Dacă mă caută cineva să spui că sunt la miliția județeană că sunt chemat să văd ce fac cu arestatul ăla de la Șopot, ăla (pe) care l-am arestat eu ieri cu crima”. După acest telefon prin care omul de încredere a procurorului Robu e îndemnat să-și pună eventualii urmăritori pe o pistă falsă (dar nu și pe

și grânele putrede și fermentate irump din sacii spartși și înnămolesc terenul. Niciodată nu s-a scris mai mult și totodată mai puțin.” (Tudor Arghezi, *Despre scriitori...*, în *Seara*, nr. 1193/ 14 mai 1913)

atotștiitoarea Securitate!) “domnul și doamna perfectează ca, într-o zi, familia Șerbănescu să-i facă o vizită la domiciliu, spunând că are telefonul nr....., că stă pe strada Calea București iar soția lui, Coca, va fi foarte încântată”. După plecarea domnului Robu, vine în vizită doamna Rodica Radu, actriță la Naționalul Craiovean, și o bună prietenă a familiei “Sîrbulescu”. Aceasta “auzind că a fost mai înainte domnul Robu și de ea nici nu a întrebat începe să spună o aventură din viața ei cu cineva cu care a consumat coniac la restaurant și apoi au mers la un tânărcă acasă care avea cameră pe lângă librărie”. Apoi doamnele schimbă subiectul discuției, “și-și fac mai multe planuri unde o fi domnul Șerbănescu care a plecat de dimineață de acasă și nu a venit deși e ora 22:00”. La această oră, doamna Rodica pleacă acasă. Doamna „Șerbănescu” deschide radioul și ascultă, ce coincidență tulburătoare, “o piesă de teatru intitulată *La o piatră de hotar*, făcută de domnul Șerbănescu”. “În rest”, scrie maiorul Clipici Gheorghe – cel care a înregistrat cele discutate mai înainte, “nimic deosebit”.

II. “Dl. Lungu a venit la Obiectiv cu o lucrare (piesă de teatru) ca să o studieze acesta”.

Dela întâlnirea (pe care v-am descris-o anterior) au trecut mai bine de patru luni. Atunci era iarnă iar acum e vară. Plictiseală și-atunci, și-acum. Din punct de vedere politic nu se întâmplă “nimic deosebit”. În cursul zilei de 7 iunie 1969, după orele 12:50, Securitatea constată că Obiectivul “Șerbănescu” poartă discuții cu soția și cu d-na Rodica Radu “despre diferite probleme ce nu prezintă importanță”. Din punct de vedere literar, lucrurile nu stăteau pe loc. Securitatea are dovada că scriitorii nu dorm (nici măcar după amiaza...) La ora 18:10, Obiectivul “e chemat la telefon de un domn care se recomandă Lungu, anunțându-și vizita. Se pare că omul a sunat de la un telefon public din apropiere pentru că, în mod extrem de operativ, “după 5 minute, domnul Lungu sosește la Obiectiv”. Omul nu vine cu mâna goală ci, în buna tradiție a locului, aduce cu el niște vin *Cabernet de Segarcea*. Motivul invocate este plauzibil: „Ca să discutăm la rece”. Așa că cei doi domni “serveșc din vin și încep să discute”. Ca orice oameni de lume, ei nu intră direct în subiectul care-l frământă, de fapt, pe amabilul domn Lungu ci dau un ocol consistent prin politica de cadre a partidului. Nu e ignorată nici politica externă a partidului și statului nostru:

Domnul Lungu: - Îl schimbă pe nea Petrescu...

Obiectivul “Șerbănescu”: - Îl înaintară, mi se pare, în grad.

Domnul: - Păi, da, bineînțeles. Era cumnat cu Ceaușescu.

Obiectivul: - Țsta era cumnat cu Ceaușescu? Zău?

Domnul: - Era și firesc. Văr, cumnat sau frate, nu știu. Cine vine în locul lui Petrescu?

Obiectivul: - Mi se pare că Ceaușescu e la Moscova, nu?

DI: - Da.

Obiectivul: - Acolo se decide soarta noastră.

Domnul: - Orice-am face, tot acolo ieșim, că nu se poate...

Obiectivul: - Ești, așa, în gura leului, știi?

Domnul: - Așa e.

Obiectivul: - O scâldăm noi...(râde)

Domnul: - Noi trăncănim, nu facem cine știe ce...

Obiectivul: - Ția au răbdare, ne așteaptă la colț, știi?

Dl. Lungu: - Și ne pocnește. Adică, dacă le dăm ce cer...

Obiectivul: - Păi atunci ce rost au toate astea?

Domnul: - Ei...așa, să zicem și noi că suntem cineva. Nu știți? Fiecare om... și copil când e mic țipă și el. Ce mai... (râde) și iar îl plesnești, asta-i situația. Dacă cheii țipară mai tare...

Obiectivul: - A fost și mai rău decât e...

Dl. Lungu: - Sigur.

Obiectivul: - ...să-i demaște, da...

Domnul: - Acuma e ca în perioada ‘52-‘55...

Obiectivul: - Lasă, că nu se mai fac arestări, așa, în masă. Dar ce știm noi ce se întâmplă de fapt?

Domnul: - Perioada epurărilor, perioada reclamațiilor...

Obiectivul: - Da, da. Nu ești de vină... Destinul nostru! Dom’le, e destul ca dintr-o sută de oameni, 20 de înși să fie mai slabi, se rupe...

Domnul: - Nu poți, dom’le, să rezisti!

Obiectivul: - Nu poți, n-au nici un sprijin din afară.

Domnul: - Sigur că da. Să lupți singur, cu cine?

Obiectivul: - Au tancurile în stradă, nu?

Domnul: - Sigur, nu poți să rezisti în felul ăsta. Îi măcinau dacă făceau...

Obiectivul: - Cred că trăgeau în ei dacă se...

Domnul: - Știu că... așa am auzit. Am impresia că rușii se pregătesc de luptă cu chinezii...

Obiectivul: - Da. Am auzit acuma, în zilele astea, la radio că au acceptat să discute problemele de frontieră.

(continuare în numărul viitor)